Sygn. akt XXI Pa 59/18

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Monika Sawa (spr.)
Sędziowie:	SO Ewa Wronka SO Małgorzata Kosicka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agata Szymańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 września 2018 r. w Warszawie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko (...)" spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, odszkodowanie za wypowiedzenie umowy o pracę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W.

z dnia 22 listopada 2017 roku sygn. akt VII P 237/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od S. S. na rzecz (...)" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 577,50 (pięćset siedemdziesiąt siedem i 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej;

3. przyznaje ze środków Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz adw. U. P. kwotę 345 (trzysta czterdzieści pięć) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej S. S. z urzędu.

Sygn. akt XXI Pa 59/18

UZASADNIENIE

Powód S. S. pozwem skierowanym przeciwko (...) Sp. z o.o. w W., wniósł o ustalenie istnienia stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy o pracę, począwszy od 16 kwietnia 2014 r. na czas określony do 9 października 2014 roku, w pełnym wymiarze czasu pracy, jak również zasądzenie kwoty 1.544 zł tytułem zaległego wynagrodzenia z odsetkami od dnia 10 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty i odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę w wysokości 840 zł. Argumentując na rzecz powództwa, powód wskazał, że praca przy taśmie produkcyjnej polegająca na wykrywaniu wad, sortowaniu i pakowaniu porcelany nie może być uznana za umowę o dzieło. Intencją

pozwanego było zatrudnienie pracownika na podstawie umowy o pracę, lecz pomimo tego zawarł z nim umowę o dzieło jedynie w celu obejścia przepisów prawa dotyczących ubezpieczeń społecznych oraz uprawnień pracowników z tytułu umowy o pracę. Powód podał nadto, że pozwany wykorzystał fakt, że powód jest cudzoziemcem i nie orientuje się w zawiłościach polskiego systemu prawnego. Takie postępowanie pozwanego, jako silniejszej strony stosunku prawnego jest nadużyciem prawa i jako takie nie korzysta z ochrony. Niezależnie od powyższego powód wskazał, że pozwany zerwał z nim umowę z przyczyn niezrozumiałych, jak również nie otrzymał wynagrodzenia za wykonaną pracę .

Pozwana (...) Sp. z o.o. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości, jak również zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Według pozwanego łącząca strony umowa cywilnoprawna nie zawierała żadnych z elementów stosunku pracy, o których mowa w art. 22 § 1 k.p. Niezależnie od powyższego powód nie wykazał, że należycie wykonał swoje zobowiązania wynikające z umowy o dzieło .

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2015 r. Sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych i ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata U. P..

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych roszczenie o wynagrodzenie przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w W., XVI Wydziałowi Cywilnemu (pkt 1), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2), zasądził od powoda S. S.'a na rzecz pozwanej(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3), nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie na rzecz adwokat U. P. kwotę 553,50 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, zawierającą już stawkę podatku VAT (pkt 4), nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie na rzecz tłumacza przysięgłego mgr E. M. wynagrodzenie w kwocie 39,09 zł (pkt 5).

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 16 kwietnia 2014 roku obywatel U. S. S. podpisał z (...) Sp. z o.o. w W. umowę o dzieło nr (...) (...) (...)(...) na okres do dnia 9 października 2014 roku.

Na podstawie przedmiotowej umowy, powód miał wykonać dzieło polegające na posortowaniu i zapakowaniu 18 ton porcelany oraz wykryciu 180 kg wad produkcyjnych. Postanowienia umowy przewidywały, że powód jako przyjmujący zamówienie nie podlegał bezpośredniemu, bieżącemu kierownictwu(...) Sp. z o.o. w W. jako zamawiającemu.

Zgodnie z treścią umowy, miejscem wykonywania dzieła była siedziba zamawiającego lub inne miejsce wskazane przez zamawiającego. Powód sam określał godziny i przedziały czasowe wykonania dzieła, ponadto mógł powierzyć wykonywanie dzieła osobom trzecim, po uprzednim zawiadomieniu zamawiającego. Powodowi za wykonanie dzieła przysługiwało wynagrodzenie w wysokości (...) zł brutto, które było płatne po wykonaniu dzieła w dniu złożenia rachunku przez zamawiającego.

W treści §12 umowy znalazł się zapis, że w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

Powód wykonywał zadania jako pakowacz w fabryce (...) Sp. z o.o. w W..

W fabryce tej zatrudnionych było wiele osób obywatelstwa (...) Pozwany na podstawie umów cywilnoprawnych zatrudniał 61 pracowników, będących obywatelami U. i B.. Pozwany prowadził karty pracy poszczególnych pracowników, a pracownicy podpisywali listy obecności. Kierownik wskazywał poszczególnym osobom co mają robić. Zakres obowiązków pakowacza ustał lider bądź mistrz oraz kierownicy działów. Za rozliczanie się z osobami zatrudnionych na stanowisku pakowacza odpowiadał mistrz pakowni. Osoby zatrudnione na stanowisku pakowacza zapisywały w zeszycie co pakowały i w jakich ilościach, po czym kartki zapakowanego towaru przekazywali mistrzowi. Na podstawie oddanych kartek następowało rozliczenie .

W czasie zatrudnienia powoda, miała miejsce bójka, w której brał udział powód. Wobec tego kierownictwo pozwanego podjęło decyzję o wcześniejszym zakończeniu współpracy z powodem.

W sierpniu 2014 r. powód przyszedł do siedziby pozwanego i złożył pismo datowane na dzień 6 sierpnia 2014 r., w którym wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 1.544 zł tytułem prac wykonanych w okresie od 17 kwietnia 2014 r. do 11 maja 2014 r. na podstawie umowy o dzieło.

(...)Sp. z o.o. w W. odmówiła zapłaty wskazując, że dzieło nie zostało oddane przez powoda, jak również powód nie wystawił za nie rachunku .

Sąd Rejonowy wskazał, że stan faktyczny w sprawie niniejszej został ustalony przez Sąd na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów oraz ich kserokopii, których wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, podstaw ku temu nie znalazł z urzędu także Sąd.

Ponadto Sąd oparł się na zeznaniach świadków: I. L., K. N., A. G., B. J., A. K., B. K. (1), B. K. (2), J. P., E. P., G. T., R. N..

Oceniając zeznania wskazanych wyżej świadków, Sąd Rejonowy wskazał, że ich treść nie przyczyniła się w znacznym stopniu do ustalenia stanu faktycznego w sprawie z powodu bądź niepamięci świadków, bądź w ogóle niekojarzenia przez nich osoby powoda.

Sąd Rejonowy wskazał nadto, że postanowieniem z dnia 22 listopada 2017 r. Sąd na podstawie art. 302 § 1 k.p.c. pominął dowód z przesłuchania stron, albowiem strony prawidłowo wezwane na termin rozprawy celem przesłuchania, nie stawiły się.

Nadto Sąd stwierdził, że powództwo w zakresie ustalenie istnienia stosunku pracy i odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu.

Sąd wskazał, że kwestiami podlegającymi rozpoznaniu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy powodaS. S.'a łączył z (...)Sp. z o.o. w W. stosunek pracy. Ustalenie bowiem tej okoliczności pozwoli z kolei przesądzić o zasadności należności pracowniczych w postaci odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę i zaległego wynagrodzenia za pracę.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.04.2010 r., II PK 342/09). Ponadto w świetle art. 189 k.p.c. nie ma wątpliwości co do tego, że pracownik może mieć interes prawny domaganiu się ustalenia istnienia stosunku pracy, jeżeli istnieje stan niepewności co do jego sytuacji prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.07.2009 r., II PK 1/09).

W ocenie Sądu oczywistym jest, że powód miał interes prawny w żądaniu ustalenia przez Sąd istnienia stosunku pracy, gdyż powód dochodził dalej idącego roszczenia, czyli odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę i wynagrodzenia.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z dyspozycją z art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. W myśl art. $22§1^1$ k.p. zatrudnienie w warunkach określonych w §1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy

bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Przepis ten nie stwarza jednak prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę, a zatrudnienie nie musi mieć charakteru pracowniczego. Praca – rozumiana szeroko jako wszelkiego rodzaju działalność ludzka może być świadczona także na podstawie umów cywilnoprawnych i to także należy mieć na uwadze przy rozstrzyganiu roszczenia o ustalenie istnienia stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1999 r. I PKN 432/99, OSNAPiUS 2001/9/310).

Sąd podkreślił, że zgodnie z ogólnymi zasadami dowodzenia (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.), ciężar udowodnienia tego, że łączący strony niniejszego postępowania stosunek prawny był stosunkiem pracy spoczywał niewątpliwie na powodzie i to on powinien wskazywać dowody na poparcie swoich twierdzeń.

Sąd Rejonowy ocenił, że powód w sprawie niniejszej nie zdołał wykazać słuszności swojego żądania. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na stwierdzenie, że powoda łączył z (...) Sp. z o.o. w W. stosunek pracy.

Sąd zauważył, że w dniu 16 kwietnia 2014 r. strony niniejszego postępowania podpisały umowy o dzieło, przy czym całokształt okoliczności sprawy nie pozostawiał wątpliwości co do tego, że wolą stron w tym okresie było nawiązanie stosunku o charakterze cywilnoprawnym, a nie pracowniczym. Sąd podkreślił, że przy ocenie charakteru stosunku prawnego, na podstawie którego wykonywana jest praca, należało opierać się na zamiarze stron i celu umowy. To strony stosunku prawnego decydują bowiem o wyborze rodzaju podstawy prawnej zatrudnienia (art. 353^1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Sąd podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 28.01.1998 roku o sygn. II UKN 479/97 (publ. OSNP 1999/1/34), iż okoliczność, iż w pewnych przypadkach dla danej osoby korzystniejsze byłoby zawarcie umowy o pracę niż umowy cywilnej, nie może stanowić automatycznie podstawy do negowania woli nawiązania umowy o dzieło, jeżeli taką wolę dana osoba w rzeczywistości w pełni świadomie wyraziła. Przepisy art. 22§1 i $22§1^1$ k.p. nie dają podstaw do uznania, że świadczenie każdej pracy następuje w ramach stosunku pracy (por. wyrok SN z 13.04.2000 r. I PKN 594/99). Także zasada uprzywilejowania pracownika wynikająca z przepisów Kodeksu pracy nie oznacza, iż w każdej sprawie o ustalenie istnienia stosunku pracy Sąd ma rozstrzygać korzyść domniemanego pracownika.

Sąd Rejonowy stwierdził, że zamiarem stron nie było zawarcie umowy o pracę. Wskazał, że nawet w przypadku uznania, iż powód zainteresowany był zawarciem umowy o pracę, to jednak zaakceptował istniejący stan rzeczy wyrażający się w wykonywaniu zadań w oparciu o umowę o dzieło. Sąd podkreślił, że umowa o dzieło zawarta przez powoda z pozwaną spółką zawierała postanowienie wskazujące na to, że w sprawach w umowie nieuregulowanych stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. W ocenie Sądu, powód własnoręcznie złożył podpis na przedmiotowej umowie, a zatem musiał być świadomy charakteru nawiązywanego stosunku prawnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na stwierdzenie, że praca powoda była świadczona w oparciu o umowę o pracę. Powód, pomimo spoczywającego ciężaru dowodu nie wykazał, że łącząca strony umowa miała cechy właściwe dla stosunku pracowniczego. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków nie dały podstawy do poczynienia ustaleń faktycznych w zakresie charakteru stosunku prawnego łączącego powoda z pozwanym, jak również przyczyn i okoliczności wypowiedzenia tego stosunku. Zawnioskowani przez stronę pozwaną świadkowie znali osobę powoda, jednak nie byli w stanie podać szczegółów dotyczących wykonywania przez powoda obowiązków i treści stosunku prawnego łączącego strony. Z kolei żaden ze świadków powołanych przez powoda nie kojarzył osoby powoda, ani tym bardziej wzajemnych ustaleń stron, ponadto część z tych świadków wykonywała zupełnie inne czynności niż powód, stąd ich zeznania były w znacznej mierze nieprzydatne dla sprawy.

Sąd Rejonowy wskazał, że z treści art. 232 k.p.c. wynikało, że obowiązek dowodzenia obciąża strony. Stosownie do art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W realiach rozpoznawanej sprawy, skoro powód twierdził, że łączył go z pozwanym stosunek pracy, to w celu wygrania procesu powinien był przedłożyć dowody potwierdzające ten fakt. Tymczasem, ani zeznania świadków, jak również dokumenty dołączone do akt sprawy, nie potwierdzają prezentowanego przez powoda w tym przedmiocie stanowiska. Ponadto Sąd wskazał, że powód mimo prawidłowego wezwania na termin rozprawy w dniu 22 listopada 2017 r. celem

przesłuchania go w charakterze strony, w tym również będąc uprzedzony przez sąd o rygorze pominięcia tego dowodu (art. 302 §1 k.p.c.) w związku z niestawiennictwem, zlekceważył ten obowiązek, w tym również obowiązek należytego usprawiedliwienia niestawiennictwa na rozprawie.

Sąd Rejonowy stwierdził, żeS. S.'a łączył z pozwanym jedynie stosunek o charakterze cywilnoprawnym i brak było podstaw do ustalenia, że w okresie objętym pozwem łączył go z pozwaną spółką stosunek pracy. W konsekwencji, wobec braku więzi o charakterze pracowniczym, brak jest podstaw do uwzględnienia w niniejszym postępowaniu roszczeń typowych dla stosunku pracy, tj. odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę, wobec czego Sąd w pkt 2 wyroku w tym zakresie powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy wskazał, że w zakresie roszczenia o wynagrodzenie sąd pracy miał obowiązek przekazać sprawę do rozpoznania przez wydział cywilny, z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 23.07.2009 r., II PK 25/09, OSNP 2011/5-6/76). Sąd cywilny dokona kwalifikacji prawnej umowy łączącej strony i oceni zasadność żądań powoda z punktu widzenia przepisów prawa cywilnego. Gdyby bowiem przyjąć przeciwną interpretację, a mianowicie, że prawomocne oddalenie powództwa przez sąd pracy kończy postępowanie w przedmiocie żądań powoda, rodziłoby to powagę rzeczy osądzonej dla żądania zapłaty wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej, a więc w istocie pozbawiłoby powoda możliwości dochodzenia należnego mu wynagrodzenia. Z tych względów Sąd w pkt 1) wyroku, Sąd stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i w zakresie roszczenia o wynagrodzenie przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w W., XVI Wydziału Cywilnego, jako właściwemu miejscowo dla pozwanej (ul. (...), W.).

O kosztach w pkt 3 wyroku, Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz na podstawie §11 ust. 1 pkt. 2 w zw. z §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.). w zw. z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).

Na podstawie przepisów §4 ust, 1-3, §12 ust. 1 pkt. 2 w zw. z §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) w zw. z §22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714) Sąd Rejonowy przyznał adwokat U. P. wynagrodzenie w kwocie 553,50 zł (450 zł x 23%), tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i nakazał wypłatę wynagrodzenia ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód zaskarżając wyrok w całości oraz wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i ustalenie istnienia stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy o pracę, począwszy od dnia 16 kwietnia 2014 r. pomiędzy powodem - pracownikiem S. S. a pozwanym pracodawcą (...) sp. z o.o. na czas określony do dnia 9 października 2014 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, która uległa rozwiązaniu, o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1544 zł zaległego wynagrodzenia z odsetkami od dnia 10 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę w wysokości 840 zł, co stanowi równowartość wynagrodzenia za 2-tygodniowy okres wypowiedzenia oraz zasądzenie kosztów postępowania i zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

I. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wydanego wyroku, tj. obrazę art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, błędnej i sprzecznej z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego, a także niewszechstronnej i wybiórczej oceny materiału zgromadzonego w sprawie, tj.:

1) dowodu z umowy o dzieło zawartej dnia 16 kwietnia 2014 r. między powodem a pozwaną poprzez przyjęcie, że nie są w niej zawarte elementy konstytuujące stosunek pracy, podczas gdy znajduje się w niej wyszczególnienie miejsca oraz czasu pracy, a także więzi podległości między powodem a pozwaną oraz

2) dowodu z zeznań świadka I. L. poprzez brak odniesienia się do formy i przyczyn zakończenia współpracy między powodem a pozwaną,

3) dowodu z zeznań świadków A. G., B. J., A. K., B. K. (1), B. K. (2), J. P., E. P., G. T. oraz R. N. poprzez brak odniesienia się do kwestii faktycznego ewidencjonowania czasu pracy i obecności pracowników w (...) sp. z o.o., w konsekwencji powyższych naruszeń prawa procesowego doszło do błędu w ustaleniach faktycznych Sądu I instancji, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. przyjęcie, że zgromadzony materiał dowodowy nie wystarczył do stwierdzenia istnienia stosunku prawno-pracowniczego, w szczególności stwierdzenie, że ze strony pozwanej nie było woli zawarcia umowy o pracę na czas określony, podczas gdy z zachowania pozwanej w stosunku do powoda wprost wynika, że był on traktowany jak pracownik i odpowiadał przed pozwaną jak pracownik.

II. naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 353 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku art. 22 § 1^1kp oraz 12 k.p. poprzez dokonanie ich niewłaściwego zastosowania, tj. mimo dokonania przez Sąd meriiti ustaleń faktycznych w zakresie warunków pracy w (...) sp. z o.o. i stwierdzenia istnienia stosunku podporządkowania pracowników, ewidencji czasu pracy oraz skonkretyzowania jej miejsca oraz uznanie, że w związku z „podpisaniem umowy o dzieło" (str. 4 uzasadnienia) praca powoda nie była świadczona w stosunku prawno-pracowniczym oraz, że elementem konstytutywnym stwierdzenia istnienia stosunku pracy jest ich wola wyrażona w umowie, bez względu na jej treść i późniejsze wykonanie umowy,

III. naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 627 k.c., poprzez dokonanie jego błędnej wykładni i uznanie, że „posortowanie i zapakowanie 18 ton porcelany oraz wykrycie 180 kg wad produkcyjnych może być przedmiotem umowy o dzieło, a tym samym wpisuje się w definicję oznaczonego dzieła.

Powód wniósł o zobowiązanie pozwanej do dostarczenia poniższych dokumentów oraz o przeprowadzenie dowodów z:

1) dokumentu, tj. Regulaminu Pracy przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o.,

na okoliczność istnienia faktycznej kontroli obecności, czasu pracy i czynności wykonywanych przez osoby pracujące w przedsiębiorstwie w oparciu o umowy cywilnoprawne,

2) umowy zawartej między (...) sp. z o.o. a pozwaną,

na okoliczność charakteru podpisanej umowy oraz warunków, na których pracę miały wykonywać osoby zatrudnione przez pozwaną w przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o.,

3) list brygadzistów zatrudnionych w pozwanej lub z nią współpracujących w okresie od 16 kwietnia do 11 maja 2014 roku, a także listy brygadzistów oddelegowanych do (...) sp. z o.o., na okoliczność faktycznego podporządkowania osób pracujących w pozwanej w oparciu o umowy cywilnoprawne oraz istnienia „brygadzisty P.",

4) zakresu obowiązków brygadzistów zatrudnionych w pozwanej lub z nią współpracujących, na okoliczność sprawowania faktycznego podporządkowania osób pracujących i współpracujących z pozwaną w oparciu o umowy cywilnoprawne, wskazując, że powołanie ww. dowodów na etapie postępowania przed Sądem I instancji nie było konieczne, a potrzeba ich powołania wynikła dopiero na etapie postępowania przed Sądem Odwoławczym.

Ponadto powód wniósł o: przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci wydruków ze strony internetowej pozwanej - (...) na okoliczność świadomego działania pozwanej celem obniżenia kosztów zatrudnienia poprzez uniknięcie kosztów ubezpieczenia społecznego, ewentualnych urlopów i zwolnień chorobowych osób, które nazywane

są przez pozwaną „pracownikami", a także zatrudniania przez pozwaną brygadzistów do dyspozycji współpracujących z nią podmiotów.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji jako oczywiście bezzasadnej, oddalenie wniosków dowodowych z dokumentów załączonych do apelacji na podstawie art. 382 k.p.c. jako spóźnionych, oddalenie wniosków dowodowych o zobowiązanie pozwanej do dostarczenia określonych dokumentów, wskazanych w pkt 1-4 apelacji jako niemożliwych do wykonania przez pozwaną z uwagi na obiektywny brak możliwości dostarczenia tychże dokumentów (stanowiących własność spółki (...) sp. z o.o.), zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy zważył, co następuje:

apelacja jest nieuzasadniona.

Zaskarżony wyrok należy uznać za prawidłowy, stanowiący wynik właściwej oceny przez Sąd pierwszej instancji przedstawionego przez strony materiału dowodowego
i trafnej wykładni prawa materialnego. Sąd Okręgowy podziela w pełni zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną bez potrzeby szczegółowego ich ponownego przytaczania. W okolicznościach sprawy nie występują jakiekolwiek przesłanki mogące wyrok ten wzruszyć, a w szczególności te, które Sąd odwoławczy bierze pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy na podstawie art. 382 k.p.c. oddalił wnioski dowodowe zgłoszone dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, uznając je za spóźnione, gdyż brak było przeszkód do złożenia ich na etapie postępowania apelacyjnego.

Zarzut naruszenia art. 233§ 1 k.p.c. jest nieuzasadniony. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. ustanawia zasadę swobodnej oceny dowodów, w myśl której sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów stosownie do własnego przekonania, w oparciu o wszechstronne rozważenie zebranego w sprawie materiału, a więc biorąc pod uwagę wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu oraz wszelkie - mające znaczenie dla ich mocy i wiarygodności - okoliczności towarzyszące ich przeprowadzaniu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00, niepubl., LEX nr 80266). Granice swobodnej oceny dowodów winny być wyznaczone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, w świetle których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych, a wiążąc ich moc i wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, Nr 17, poz. 655).

W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy dokonując oceny materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, nie dopuścił się naruszenia wskazanych reguł. Sąd ten nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów i nie popełnił błędów w logicznym rozumowaniu. Wywody apelacji stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu, gdyż strona apelująca nie przedstawiła wniosków ani środków dowodowych mogących podważyć trafność ustaleń Sądu I instancji.

Wbrew odmiennej ocenie apelującego Sąd I instancji nie naruszając ustawowych reguł rozkładu ciężaru dowodu w niniejszym postępowaniu (art. 232 k.p.c.) słusznie uznał, iż strona powodowa nie wywiązała się z obciążającego ją obowiązku dowodowego wykazania zasadności dochodzonego roszczenia o ustalenie istnienia stosunku pracy pomiędzy powodem a (...) sp. z o.o. Podkreślić należy, że same twierdzenia strony nie stanowią dowodu. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zakresie oceny dowodu z zeznań świadków wskazać należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo w oparciu o zeznania świadka I. L. ustalił, że powód wykonywał zadania w fabryce (...) sp. z o.o. w W. (zeznania k. 76 – 78). Świadek zeznała jednakże, że nie wie jaka umowa łączyła powoda z pozwaną, nie uczestniczyła w negocjacjach z powodem przy podpisywaniu umowy. Nadto świadek zeznała, że nie wie jakie czynności wykonywał powód, czy powód musiał wykonywać prace na rzecz pozwanej osobiście, w określonym czasie. Zeznania powyższego

świadka zatem nie mogły stanowić podstawy do czynienia ustaleń w zakresie sposobu wykonywania umowy, zamiaru stron.

Sąd Rejonowy prawidłowo również ocenił zeznania świadków: A. G., B. J., A. K., B. K. (1), B. K. (2), J. P., E. P., G. T. oraz R. N. uznając, że okazały się nieprzydatne z punktu widzenia rozstrzygnięcia. Z zeznań tych wynika, że żaden ze świadków będących pracownikami (...) Sp. z o.o. a nie pozwanej spółki, nie kojarzył osoby powoda, nie znał wzajemnych ustaleń powoda z pozwaną spółką. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób w tych okolicznościach uznać, że podawane przez świadków fakty dotyczące sposobu organizacji ich pracy w (...) Sp. z o.o. dotyczyły również osoby powoda. Ponadto apelujący zarzucając brak odniesienia się do kwestii faktycznego ewidencjonowania czasu pracy i obecności pracowników w (...) sp. z o.o. nie dostrzega, że w niniejszej sprawie powód wnosił o ustalenie stosunku pracy z pozwaną (...) Sp.z o.o. a nie z (...) Sp. z o.o., która to spółka jest odrębnym podmiotem, prowadzącym własną politykę zatrudnienia a ww. świadkowie byli związani stosunkiem prawnym z tym podmiotem, a nie z pozwaną. Jakkolwiek z dowodów tych można wnioskować, że w (...) Sp. z o.o. ewidencjonowano czas pracy, praca odbywała się pod nadzorem kierownika – co znalazło się w ustaleniach Sąd Rejonowego, to z zeznań powyższych świadków, nie sposób wywieść, że pomiędzy powodem a pozwaną istniał stosunek pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego sama treść zawartej między stronami umowy przy braku dowodów pozwalających na ustalenie, w jaki sposób strony kształtowały więź prawną w trakcie jej trwania nie pozwala na ustalenie, że pomiędzy powodem a pozwaną istniał stosunek pracy.

Kryteria, jakimi kieruje się Sąd, ustalając czy między stronami istniał stosunek pracy, wynikają z art. 22 k.p. Wynika z niego, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (22 § 1 k.p.). Zatrudnienie na takich warunkach jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy (§1 [1]) i nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w art. 22 §1 [2] k.p.). Z przywołanego przepisu wynikają następujące cechy stosunku pracy: (1) odpłatność, (2) osobiste świadczenie pracy przez osobę fizyczną, (3) wykonywanie pracy określonego rodzaju, w sposób ciągły i powtarzający się, (4) wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy i na jego ryzyko, (5) wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, (6) wykonywanie pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Wszystkie te elementy muszą zajść łącznie, a brak jednego z nich zasadniczo wyklucza przyjęcie, że nawiązany został stosunek pracy. Zgodnie z ogólną zasadą postępowania cywilnego (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.) ciężar wykazania wszystkich powyższych okoliczności spoczywał na powodzie. W tym miejscu, zdecydowanie podkreślić trzeba, że nie można na podstawie powołanego przepisu konstruować swoistego domniemania istnienia stosunku pracy, o ile przeciwnik procesowy nie wykaże faktu przeciwnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, chociaż należało zgodzić się ze stanowiskiem powoda, że zawarta pomiędzy stronami umowa o dzieło, nie spełniała kryteriów tej umowy określonych w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 627 k.c.), to jednakże nie oznacza, że strony zawarły umowę o pracę. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że praca – rozumiana szeroko jako wszelkiego rodzaju działalność ludzka może być świadczona także na podstawie umów cywilnoprawnych i to także należy mieć na uwadze przy rozstrzyganiu roszczenia o ustalenie istnienia stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1999 r. I PKN 432/99, OSNAPiUS 2001/9/310). Nie narusza to art. 22 § 1 i § 1(1) k.p. O wyborze rodzaju podstawy prawnej zatrudnienia decydują zainteresowane strony (art. 353(1) k.c. w związku z art. 300 k.p.), kierując się nie tyle przesłanką przedmiotu zobowiązania, ile sposobu jego realizacji (por. wyrok SN z 13 kwietnia 2000 r., I PKN 594/99, OSNAPiUS 2001 nr 21, poz. 637). Jednocześnie należy zauważyć, że Sąd pracy, stwierdzając że dany stosunek prawny nie jest stosunkiem pracy, nie jest obowiązany ustalić jaki rodzaj umowy cywilnoprawnej strony zawarły.

Należy zauważyć, że polski system prawny nie przewiduje przymusu zawierania umów o pracę, zezwalając stronom na swobodne podejmowanie decyzji co do tego, jaki charakter ma mieć ich współpraca, która może nastąpić w ramach umowy quasi zlecenia, umowy o dzieło, umowy o świadczenie usług z osobą prowadzącą działalność gospodarczą,

umowy cywilnej nienazwanej czy też w ramach stosunku pracy, który również może przybrać różne formy. W warunkach ustroju społeczno-ekonomicznego opartego na zasadach gospodarki rynkowej podstawowe znaczenie w obrocie prawnym ma autonomia woli stron kreująca swobodę umów. Oznacza to większy respekt dla woli podmiotów stosunków prawnych, lecz jednocześnie większą odpowiedzialność tych podmiotów za następstwa podejmowanych przez nie indywidualnych decyzji. Prowadzi to w obrocie prawnym do uszanowania intencji i woli stron, która znajduje wyraz bezpośrednio w składanych przez nie oświadczeniach woli, a zwłaszcza w zawartych przez nie umowach. Dotyczy to w jednakowym stopniu wszystkich umów, w tym także umów dotyczących świadczenia pracy.

W razie wątpliwości, czy dana umowa jest umową o pracę, czy umową cywilnoprawną, należy ustalić, czy w treści i sposobie jej wykonywania przeważają cechy umowy o pracę, czy też umowy cywilnoprawnej. Dopiero wówczas, gdy umowa poddawana analizie (w swej treści, a zwłaszcza w sposobie wykonywania) wykazuje z ich jednakowym nasileniem cechy wspólne dla co najmniej dwóch różnych wzorców umownych, o jej typie (rodzaju) decyduje zgodny zamiar stron i cel umowy, który może (ale wcale nie musi) wyrażać się także w nazwie umowy. Ocenie podlega nie tylko treść umowy, ale przede wszystkim sposób jej wykonywania. Wola stron (art. 353^1 k.c. w związku z art. 300 k.p.) nie może przy tym przełamać normatywnej formuły wyrażonej w art. 22 § 1, § 1^1 i § 1^2 k.p. W rezultacie, woli stron można przypisać decydujące znaczenie dopiero wtedy, gdy zawarta umowa wykazuje cechy wspólne dla umowy o pracę i umowy prawa cywilnego z jednakowym ich nasileniem. Istotne (pomocne) przy kwalifikacji takiej umowy jest też uwzględnienie okoliczności towarzyszących jej zawarciu (por. wyrok SN z dnia 29 listopada 2017r. I PK 358/16 Legalis nr 1715494).

Apelujący podnosząc, że stosunek podległości między powodem a pozwaną wystąpił powołał się na § 3 umowy zawartej umowy. W ocenie apelującego zapis § 3 umowy zobowiązujący „zleceniobiorcę do uwzględniania wskazówek zamawiającego" determinuje konieczność uznania, że powód był faktycznie pracownikiem pozwanej. Odnosząc się do powyższego podnieść należy, że apelujący pominął, że § 3 umowy zawiera również zapis, że „podczas wykonania umowy wykonawca nie podlega bezpośrednio bieżącemu kierownictwu zamawiającego". Ponadto zgodnie przepisami dotyczącymi umowy o dzieło, zamawiający może zawsze dawać wskazówki, co do sposobu wykonania dzieła i żądać usunięcia wad, a nawet współdziałać z wykonawcą dzieła (art. 636, 637 k.c. 640 k.c.). Powód poza twierdzeniami, iż „otrzymywał od pozwanego uwagi i polecenia, musiał także usprawiedliwiać nieobecności zwolnieniami lekarskimi" nie przedstawił na powyższe żadnych dowodów. Same twierdzenia stron zawarte w pozwie, czy pismach procesowych takimi dowodami nie są.

Nadto, należy zauważyć, że w orzecznictwie wyrażono również trafny pogląd, że praca organizowana przez zatrudniającego, nawet pod jego kierownictwem i kontrolą, nie jest właściwa tylko stosunkom pracy (por. wyrok SN z dnia 28 marca 2017 r.II PK 15/16 (opubl. MoPr 2017/10/529). Jak już wyżej wskazano najistotniejszymi cechami stosunku pracy są zaś: ciągłość, obowiązek osobistego świadczenia pracy, podporządkowanie bieżącym poleceniom pracodawcy, świadczenie pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, przy czym część tych cech może występować również w przypadku stosunku cywilnoprawnego, np. ciągłość charakteryzująca się wykonywaniem powtarzających się czynności w dłuższym nawet okresie, czy też miejsce wykonywania pracy, które może być przecież wyznaczone przez zlecającego określoną usługę lub być związane z istotą tej usługi. W pewnych sytuacjach (np. art. 738 § 1 k.c.) wykonywanie czynności o charakterze cywilnoprawnym może także wiązać się z obowiązkiem osobistego świadczenia pracy, przy czym brak takiego obowiązku i ustalenie przez strony umowy możliwości powierzenia jej wykonywania przez osobę trzecią będzie z zasady wykluczał istnienie stosunku pracy. § 6 omawianej umowy przewidywał zaś, że „wykonawca może powierzyć wykonywanie dzieła osobom trzecim po uprzednim zawiadomieniu zamawiającego. Powierzenie wykonania dzieła przez zleceniobiorcę osobie trzeciej wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności".

W konsekwencji niezasadne są zarzuty naruszenia prawa materialnego w postaci art. 353^1 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 22 § 1, § 1^1 k.p. Jeszcze raz należy podkreślić, że strona powodowa poza samymi twierdzeniami nie zaoferowała żadnych dowodów, w których podnoszone przez nią twierdzenia, że strony łączył stosunek pracy a nie stosunek cywilnoprawny. Samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla

rozstrzygnięcia sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Odnosząc się z kolei do zarzutu naruszenia prawa materialnego w postaci art. 627 k.p.c. ponownie podkreślenia wymaga, że fakt, iż zawartej przez strony umowy określonej jako umowa o dzieło nie sposób zakwalifikować jako umowy o dzieło z uwagi na jej przedmiot, nie oznacza, że łączący strony stosunek prawny należało zakwalifikować jako stosunek pracy. Niewątpliwie „posortowanie i zapakowanie 18 ton porcelany oraz wykrycie 180 kg wad produkcyjnych„ realizowane w warunkach zorganizowanej produkcji nie stanowi dzieła w rozumieniu powyższego przepisu. W orzecznictwie ugruntowany jest bowiem pogląd, że nie stanowi dzieła dokonywanie prostych, powtarzalnych czynności a posortowanie i zapakowanie porcelany jest czynnością nieskomplikowaną i powtarzalną i nie sposób w związku z tym uznać, że polega ona na dostarczeniu określonych wyników swojej pracy w postaci oznaczonego, zindywidualizowanego i trwałego dzieła. Ponadto należy zauważyć, że w treści zawartej umowy wymiennie są stosowane określenia ”wykonawca” używane w umowie o dzieło i „zleceniobiorca” – stosowane w umowie – zlecenie. Jednakże to Sąd cywilny, któremu Sąd Rejonowy przekazał sprawę w zakresie roszczenia o wynagrodzenie, dokona kwalifikacji prawnej łączącej strony i oceni zasadność roszczenia powoda o wynagrodzenie z punktu widzenia przepisów prawa cywilnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację powoda jako oczywiście bezzasadną.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wskazaną w art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty procesu składało się w przedmiotowej sprawie wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika pozwanej. Zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa strony. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1,2,3 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

O wynagrodzeniu pełnomocnika powoda z urzędu Sąd orzekł na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o adwokaturze (tj. z dnia 9 maja 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1184) w związku z § 8 pkt 3 w zw. z § 15 ust. 1 pkt. 1,2,3 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714)